

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1932 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas.

Genom en den 14 januari 1932 till riksdagen avlämnad proposition, nr 6, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående fortsatt tillämpning av lagen den 2 augusti 1927 (nr 333) om utlännings rätt att här i riket vistas.

Härigenom förordnas, att lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas, vilken lag gäller till och med den 31 december 1932, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1937; dock att 1, 19, 27 och 51 §§ skola, 1, 19 och 51 §§ i nedan angivna delar, från och med den 1 januari 1933 hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Utlänning, — — — såsom pass.

Legitimationshandling skall vara försedd med påteckning av svensk myndighet (visering), där Konungen det förordnar, så ock i fall, som avses i 27 § första stycket, med bevis om uppehållstillstånd.

19 §.

Utländsk — — — av polismyndighet.

Samma — — — sin försörjning.

Har till riket ankommande utlänning, enligt vad för polismyndigheten är känt, varit dömd för förfälsknings-, tjuvnads- eller bedrägeribrott eller gjort sig skyldig till yrkesmässigt hasardspel, yrkesmässigt övande av otukt, utnyttjande av annans otuktiga levnadssätt eller yrkesmässigt bedrivande av olovlig varuinförsel, och kan det skäligen antagas, att utlännningen skulle kom-

ma att här i riket fortsätta sådan brottslig eller osedlig verksamhet, då må ock avvísning ske som nyss sagts.

Vad — — — stycket sägs.

27 §.

I beslut om utlännings förpassning ur riket må förordnas, att utlänningen icke äger återvända, med mindre han, där visering ej erfordras, före ankomsten till riket erhållit uppehållstillstånd.

Beslutet om förpassningen skall innehålla de skäl, å vilka beslutet grundas; och skall Konungens befallningshavande i beslutet giva tillkänna vad utlänningen har att iakttaga, där han vill söka ändring i beslutet, samt tillställa honom skriftligt beslut så fort ske kan. Är utlänningen tillstådes, skall beslutet muntligen avkunnas för honom.

51 §.

Konungen äger att under de särskilda villkor, som provas nödiga, i visst fall eller mera stadigvarande för vissa grupper av utlännningar medgiva undantag från stadgandena i 1—4, 7, 13 och 14 §§, dock att utlännning över sexton år städse skall vara pliktig att vid sin ankomst till riket meddela de upplysningar polismyndigheten begär.

Rätten — — — av socialstyrelsen.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

*Tillkomsten
av 1927 års
lag om ut-
lännings
rätt att här
i riket
vistas.*

Vid utarbetande av den proposition till 1927 års riksdag, som ligger till grund för lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas, övervägdes, huruvida icke främlingskontrollen kunde, såsom dittills, anordnas i administrativ väg. Avgörande skäl funnos emellertid då tala för att jämväl de frågor, som hänförde sig till främlingskontrollens anordnande, reglerades i lag, varjämte en sådan lagstiftning ansågs böra givas en mera definitiv karaktär. Till stöd för denna ståndpunkt framhölls i propositionen, att de huvudsakliga orsaker, som påkallade en allmän främlingskontroll, säkerligen icke vore av allenast tillfällig natur utan av den djupgående beskaffenhet, att någon nämnvärd förbättring icke vore att motse inom en nära framtid, samt att genom en definitiv lagstiftning väsentligt större stadga i tillämpningen skulle vinnas. Riksdagen, som i huvudsak godkände det framlagda förslaget, anslöt sig emellertid på hemställan av andra lagutskottet i dess utlåtande nr 32 till den uppfattningen, att de frågor, som ägde sammanhang med främlingskontrollen, visserligen borde regleras i lag men att en sådan lagstiftning ej då borde göras definitiv utan erhålla provisorisk karaktär. Det kunde enligt utskottets mening ej anses uteslutet, att inom en ej alltför avlägsen framtid vissa förändringar inom den internationella samfärdseln skulle komma att inträda, vilka

vore ägnade att inverka på utformningen av lagstiftningen. I överensstämmelse med denna uppfattning föreslog utskottet, att lagen borde antagas att gälla för en tid av fem år, en ståndpunkt, som jämväl riksdagen biträdde. Lagen, som trädde i kraft den 1 januari 1928, upphör alltså att gälla den 31 december 1932.

Enligt propositionen äro samtliga i ärendet hörda myndigheter ense om behovet därav, att giltighetstiden för den gällande lagen förlänges. Skilda meningar hava däremot uttalats i frågan, för huru lång tid lagen bör prolongeras och om åt densamma måhända bör förlänas definitiv karaktär.

Behovet av lagens förlängning och tiden för densamma.

Föredragande departementschefen anförde härutinnan vid remissen till lagrådet:

Det torde vara ställt utom all tvekan att behov föreligger av en förlängning av nu gällande lagstiftning. Däremot kunna råda delade meningar, huruvida lagen nu bör givas definitiv eller allenast provisorisk tillämpning. Visserligen hava de skäl, som ligga till grund för främlingskontrollen, vunnit i styrka, och tidpunkten för en återgång till tidigare förhållanden synes mer oviss än någonsin. Å andra sidan torde de skäl, som varit bestämmande för den av 1927 års riksdag intagna ståndpunkten i stort sett kvarstå. En större frihet i samfärdseln mellan länderna är ett mål, som icke får släppas ur sikte utan alltjämt måste eftersträvas. Ur denna synpunkt kan det icke anses annat än önskvärt, att statsmakterna efter viss tids förlopp åter upptaga dessa frågor till övervägande. Jag anser mig därför icke böra tillstyrka, att åt lagstiftningen gives definitiv karaktär. I fråga om den tid, som vid sådant förhållande bör bestämmas för lagens fortsatta giltighet, torde mindre än fem år näppeligen kunna ifrågakomma. Såsom socialstyrelsen framhållit tala onekligen vissa skäl för ytterligare utsträckning. Emellertid synas mig dessa skäl icke vara av den betydelse, att de böra i fråga om lagens förlängning leda till fastställande av en annan tidrymd härför än den, som vid lagens tillkomst ansetts som den mest lämpliga. Jag föreslår alltså, att denna tidrymd sättes till fem år.

Lagrådet yttrade i denna del:

Genom den år 1914 antagna lagen angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas infördes i vårt land en efter normala förhållanden lämpad, noga överbädd lagstiftning till ledning för den administrativa maktens åtgärder mot sådana utlänningar, vilkas härvaro anses vara från det allmännas synpunkt farlig eller skadlig. Att i detta viktiga och grannliga ämne en fast och på tydlig lag grundad ordning sålunda kom till stånd, innebar ett obestridligt framsteg med hänsyn ej blott till nödig omsorg för allmän ordnings upprätthållande utan ock till befogade anspråk på rättssäkerhet för de främlingar, vilka man vill förmena att inkomma i riket eller att kvarbliva inom dess gränser. Även om graden av det ingripande, som i detta avseende finnes påkallat, kan röna inverkan av växlande tidsförhållanden, är dock behovet av en dylik lagstiftning varken tillfälligt eller övergående. Det låter knappast tänka sig, att sedan detta område blivit underlagt ett i lag fastställt förfarande, en återgång kommer att ske till det tillstånd av osäkerhet och godtycklighet, som saknaden av klara och fullständiga rättsregler måste medföra.

Från de här antydda synpunkterna kan det näppeligen anses tillfredsställande, att lagbestämmelserna om avvisning och utvisning av utlänningar numera äga allenast provisorisk karaktär. Någon förändring härutinnan är icke

åsyftad i sammanhang med nu förestående lagstiftningsåtgärd. Då dessa bestämmelser, huvudsakligen oförändrade, överflyttades till 1927 års lag, måste de i denna sammanställas med de omfattande föreskrifter, som blivit en nödvärning följt av den skärpta främlingskontrollen och den redan då vitt utbredda arbetslöshetens betydelse för de mellanfolkliga förbindelserna. Att sistnämnda föreskrifter i hög grad bära prägeln av det tidsläge, under vilket de tillkommit, är påtagligt, och med hänsyn till den allmänna förhoppningen, att deras giltighet icke skulle behöva utsträckas över någon längre tid, må det vara naturligt, att vid lagens antagande yppades obenägenhet att låta densamma med sådant innehåll definitivt införlivas med vårt rättssystem. Det synes dock uppenbart, att samma skäl icke kunna åberopas för att fortfarande behandla denna lagstiftning såsom ett provisorium. Det allmänna läget i världen har under de gångna åren ingalunda förbättrats, och av den föreliggande utredningen framgår, att någon väsentlig lättnad i det å lagen grundade kontrollsystemet icke kan vara att motse inom en beräknelig tid. En bidragande anledning till att lagen erhöi blott provisorisk giltighet torde hava varit, att en viss tidrymd kunde vara erforderlig för att mera noggrant pröva de i lagen nyinförda bestämmelsernas verkningar i tillämpningen. Då den prövning, som nu med stöd av några års erfarenhet kan företagas, utfallit på ett för lagen så gynnsamt sätt, att den kan framläggas till förnyat godkännande i så gott som oförändrat skick, vill det ock förefalla, som om betänklighet icke borde möta mot att genom tidsbegränsningens borttagande återgiva de bestämmelser i lagen, vilka utgöra dess bestående innehåll eller i allt fall en nödvändig stomme av allmänt erkända rättsregler, deras karaktär av permanenta lagbud. Härigenom skulle tydligen icke förhindras eller försväras, att vid lämplig tidpunkt kan verkställas en revision av lagen företrädesvis i de delar, vilka kunna betecknas såsom avseende förhållanden av mer tillfällig natur. Att föredraga är emellertid, att en sådan revision kan äga rum utan det tryck, som otvivelaktigt ligger däri, att lagen i sin helhet förlorar giltighet, därest ej inom en begränsad tid enighet uppnås om antagande av en ny lag i ämnet.

Med hänsyn till vad nu anförts finner lagrådet sig föranlåtet hemställa om sådan ändring av det föreliggande lagförslagens ingress, att 1927 års lag erhåller fortsatt giltighet utan begränsning till viss tid.

Vid anmälan i statsråd av lagrådets utlåtande över förslaget anförde föredragande departementschefen:

Lagrådet har hemställt, att lagen måtte erhålla fortsatt giltighet utan begränsning till viss tid. Såsom jag redan vid remissen till lagrådet anförde tala onekligen starka skäl för att nu göra förevarande lag definitiv. Vissa däri upptagna bestämmelser, avseende att tillgodose allmän ordning och säkerhet samt att bereda rättsskydd åt den enskilde, äro uppenbarligen av den karaktär, att de böra allt framgent bibehållas. Enahanda förhållanden förelågo emellertid redan, då gällande lag var föremål för statsmakternas prövning. Det torde följaktligen ej överensstämma med den ståndpunkt, som statsmakterna tidigare intagit, att av nu anförda anledning giva lagen definitiv karaktär. Då riksdagen anslöt sig till den uppfattningen att lagen borde äga provisorisk giltighet, torde denna uppfattning mindre hava förestavats av behovet att vinna erfarenhet om de nya bestämmelsernas verkningar i tillämpningen, utan anledningen därtill lär fastmera vara att finna i ovissheten om de då rådande förhållandenas varaktighet och önskemålet att de därmed sammanhängande spörsmålen efter viss tids förlopp ånyo upptoges till allsidigt överbäggande. Ur nu antydda synpunkter torde någon mera väsentlig förändring av läget icke hava

inträtt efter lagens antagande. Med hänsyn härtill har jag icke i anledning av vad lagrådet anfört ansett mig böra frångå min förut intagna ståndpunkt.

De genom propositionen föreslagna ändringarna i lagen om utlännings rätt att här i riket vistas äro i huvudsak följande. Såsom ny avvísingsgrund har i 19 § upptagits, att till riket ankommande utlänning, enligt vad för polismyndigheten är känt, gjort sig skyldig till yrkesmässigt bedrivande av olovlig varuinförsel och det skäligen kan antagas, att utlänningen skulle komma att här i riket fortsätta sådan verksamhet. I 27 § har införts ett nytt första stycke av innehåll, att i beslut om utlännings förpassning ur riket må förordnas, att utlänningen icke äger återvända, med mindre han, där visering ej erfordras, före ankomsten till riket erhållit uppehållstillstånd. Slutligen ha i 51 § vidtagits ändringar med innebörd, att dels den åt Konungen där förlänade dispensrätten utsträckts till att omfatta jämväl meddelande av uppehållstillstånd, dels ock åt Konungen givits dispensrätt beträffande arbetstillstånd ej blott som hittills för de tre första månaderna från utlännings ankomst till riket utan även för tiden därefter.

*Föreslagna
ändringar
i lagen.*

Inom utskottet har ifrågasatts, huruvida, såsom lagrådet hemställt, åt den ifrågavarande lagstiftningen borde givas giltighet utan begränsning till viss tid. Vid överbägande av denna fråga har utskottet emellertid på de skäl, som departementschefen anfört, funnit sig böra nu liksom år 1927 förorda, att åt lagen gives allenast en till fem år begränsad giltighetstid.

Utskottet.

De föreslagna ändringarna i lagen har utskottet funnit icke giva anledning till erinran.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 18 februari 1932.

På andra lagutskottets vägnar:

HJALMAR VON SYDOW.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *von Sydow, Sigfrid Hansson, von Geijer**, *Frändén**, *Larsson* i Brålanda, *Olof Carlsson* och *Forslund**;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Magnusson* i Skövde, *Hage*, *Wallerius*, *Johanson* i Hallagården, *Björnberg*, *Hansson* i Trollhättan och *Ljung**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.